

Roman

DIN
2

ilustrovan družinski tednik · izhaja v četrtek

III. leto

V Ljubljani, 23. julija 1931

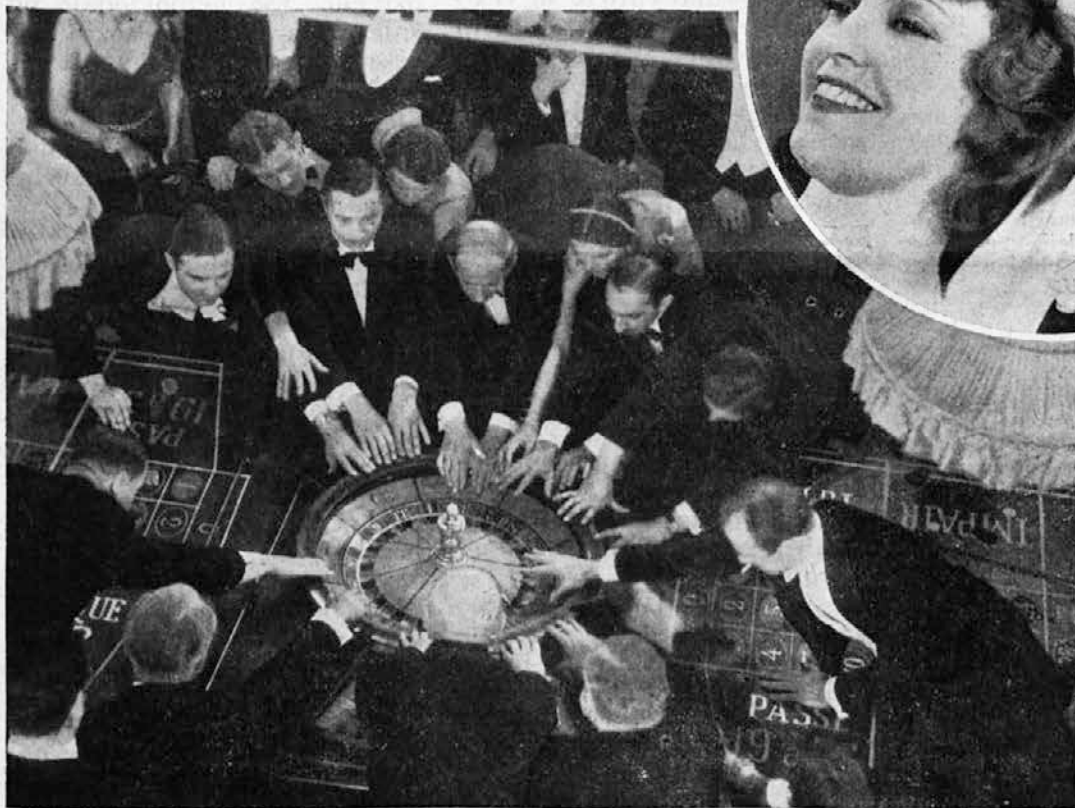
Štev. 30

Morska mačka

Humoreska

Napisal Georg v. d. Gabelentz

Bil je pust deževen dan. Karel Trebs, trgovec z živalmi, majhen, mršav mož, je stopil z zabojem pod pazduho na davkarijo. Postavil je zaboj na



PRI RULETI

Prizor iz filma „Monte Carlo“. V krogu Jeanette Macdonald in John Buchanan
(Paramount)

tla, otepel kaplje z mokre čepice, jo nato obesil na stojalo in se nameril proti dolgi mizi, za katero so ždeli davčni uradniki pred svojimi pulti.

Nekaj časa je tam stal, prav ponižno, a njegove bistre oči so kradoma švigale po sobi in uradnikih. Potlej pa se je obrnil k najbližjemu gospodu, ki je že nekaj časa zlovoljno gledal skozi okno v dež in bobnal s prsti po mizi.

Potegnil je iz žepa večkrat preganjen kos papirja.

„Oprostite, dobil sem odmero dohodnine...“

Uradnik se je obrnil od okna, splezal s svojega vrtljivega stola, vzel pisanje v roko, ne da bi bil trgovca z živalmi le s pogledom ošinil, in zehaje preletel naslov.

„Številka štirinajst, črka T. Saj je vendar dosti jasno

napisano. Tistile gospod tam!“ Pokazal je s palcem proti svojemu tovarišu in se iznova spustil na cvileči stol.

Trebs je pobral davčno odmero in šel dalje. Uradnik je ravno vneto sešteval neke številke. Ker je bilo v sobi jako vroče, si je zato zdaj pa zdaj obrisal čelo, pri čemer so se njegove ustnice venomer neslišno premikale.



KRONIKA TEDNA

Pasjednevena je tale: Da privabi v cerkev vernike, ki so se zaradi strašne vročine rajši hodili hladit v morje, je dal pridigar newyorške metodistske cerkve naložiti pred oltarjem velike sklade ledenih plošč, obenem je predvajal film iz polarnih krajev in pridigal o tem, da je treba ohraniti hladno kri.

*

Zdravnica in vseučiliška profesorica dr. Annie Porter svetuje tole v obrambo pred komarji in drugim mrčesom:

Kdor se hoče zavarovati pred komarji, ne sme biti temno oblečen; tako je n. pr. tej nadlegi najljubša barva temnomodra. Boje in ogibajo na se svetlih barv, zlasti rumene. Vrh tega je mrčes zelo muzikalen; zvoki gosli in saksofona ga privlačujejo kakor magnet. Pa tudi človeški glas. Kdor se torej hoče kolikor toliko ubraniti komarjevih pikov, naj molči.

Kaj menite: ali bodo ženske pre-stale govoriti, ali se bodo rajši dale opikati po komarjih?

*

V Meibnu v Nemčiji zahajajo tamkajšnji nacijski nacionalisti v gostilno, kjer je dal krčmar nabiti na stranskiška vrata takle listič:

Dame,

Dostop za moje goste.

*

Znani ameriški karikaturist Peter Arno je nekega večera spremil ženo milijonarja Vanderbilta iz gledališča domov. Vanderbilt je v navalu ljubosumnosti takoj vložil tožbo na ločitev zakona. Ko je zadnjič zagledal Arna na ulici, je potegnil iz žepa revolver in stekel za zapekljivcem. Na postaji ga je dohitel, vendar ga ni ustrelil. Nego je zakričal nanj, da pojde k bivšemu svetovnemu boksarskemu prvaku Dempseyu v uk, da ga bo potem lahko premlatil.

*

Tiha noč, sveta noč — huda noč... Nekega češkega trgovca so nočni vlomilci oplenili. Svoje delo so opravili tako tiho, da jih ni nihče čul. Ko pa so naposled hoteli vzeti s seboj še godbeni avtomat, je le-ta začel igrati „Sveto noč“, ki je stanovalce zbudila. Spodobilo bi se, da bi se tedaj vlomilci skesali in vsaj plen pustili. Pa ga niso. Še danes jih niso dobili.

*

V nekem ameriškem listu je izšel tale oglas:

Moj mož je preteklo sredo med tretjo in četrto uro zjutraj odšel z doma in se ni več vrnil. Kdor mi ga privede živga ali mrtvega, dobi deset dolarjev nagrade. — Olive Neal.

Morska mačka

Nadaljevanje z naslovne strani

Trgovec z živalmi ga je nekaj časa gledal. Videč, da je uradnik ravno prišel do konca strani, pa se je opogumil.

„Oprostite, dobil sem davčno odmero...“

Uradnik je obrnil stran, odmahnil z roko in rekel: „Prenos dva tisoč pet in trideset, dva tisoč...“ Ostale številke je spet samo naznačil z ustnicami. Toda Trebs je razumel; zdaj ne sme motiti. Uradnik mora prej sešteti še eno stran.

Naposled je gospod zataknil peresnik za uho, potegnil iz žepa pisano rutico, se vestno useknil, stopil s stola in brez besede vzel Trebsu davčni list iz roke.

„Dobil sem od davkarije zastran dohodnine...“ je začel Trebs.

„Karel Trebs?“ je prestregel uradnik nadaljnja pojasnila.

„Da, toda...“

„Nu, saj je vse v redu. Česa pa bi še radi?“ In je položil papir predenj na mizo.

Trebs je našobil usta in skremžil obraz.

„Tega davka ne morem plačati.“

Uradnik je skomignil z rameni in ga pogledal docela neprizadeto.

„Ne morete plačati? Kako da ne? Sicer pa se mene to nič ne tiče. Morali bi bili o pravem času reklamirati. Pa ste gotovo zamudili. Včeraj je bil zadnji dan. Poglejte!“

„Tako? Kaj pa naj zdaj naredim?“

„Plačajte!“

Trgovec z živalmi se je zamisljeno popraskal po glavi, potlej pa je potegnil iz žepa umazano denarnico, polno vsakovrstnih papirjev, vzel iz nje zmečkan bankovec za deset mark, ga položil na mizo, zraven pa postavil svoj zabojček.

„Evo vam deset mark.“ je rekel mirno, „če hočete še več, pa vam moram pustiti

svojo ukročeno morsko mačko, ki je med brati...“

„Kaj? Kako? Ali se mislite norca delati?“ Uradnik ni prav vedel, ali naj bi se smejal ali srdil. „Ali smo v zverinjaku? Glejte, da se mi s svojimi zverinami spravite izpred oči, in povprašajte spodaj pri blagajni — morda tam vzamejo mačko v račun. Tu se ne utegnemo ukvarjati s takimi norčarijami.“

„Kaj? Prava morska mačka?“ je vzkliknil izza bližnjega pulta finančni tajnik Meyer. Zdajci je v pisarni oživel. Vse je pogledalo po zaboju in vsi so odložili peresa.

Meyer, ki je bil zelo kratkoviden in se je sklanjal nad neko knjigo, je zaškilil iznad svojih naočnikov, naglo vstal in rekel:

„Dajte, pokažite no! Moj svak je tudi imel takole majhno opico, in je bila domaća kakor otrok.“

„Moja je tudi krotka in kar z roke je,“ je hitel zagotavljati Trebs, ves vesel, da se uradniki začenjajo zanimati za novo plačilno sredstvo. Nemara bo le kateri izmed njih žival kupil! Ker je bolehal na črevesju, bi se je bil trgovec zelo rad iznebil.

Tajnik Meyer je stopil čisto k zaboju. Tudi drugi uradniki so vstali, vsi veseli razvedrila pri tem dolgočasnem delu. Pritekla je tudi še mlada uradnica, ki je pravkar popravljala svoje kratke lase pred žepnim zrcalcem: „Opica? O, kako srčkano! Pokažite jo no!“

„Da, pokažite jo!“ je velel Meyer. „Jaz se na živali spoznam!“ Sklonil se je čez zaboj, kakor bi hotel z očmi izvrtati luknjo vanj.

Trebs je malo privzdignil pokrov in uradnik je segel z roko v zaboj, da bi potegnil živalco na dan. Tisti mah pa je opica šavsnila s svojo

drobno črno tačico po leske-
očih se naočnikih gospoda
Meyerja. Napadenec je pre-
strašen odskočil in sunil v
pokrov, ki se je čisto odprl —
in že je bila opica z enim sko-
kom na najbližjem pultu.

Mlada dama se je tako
ustrasila, da je zavrnila in
odskočila, pri tem pa se je s
komoleem zadela v vogal mize
in od bolečine spustila glavnik
na tla. Gospod Meyer, ki je
bil brez naočnikov skoraj
slep, ga je seveda pohodil.

„Spravite zverino ven!“ je
zavpil uradnik, ki je prej se-
števal številke in z grozo za-
gledal, kako jih je opica one-
snažila. Ker je zagrozil z roko,
je morska mačka planila čez
pult, prevrnila črnilnik in
splezala z naočniki v gobcu
po okenskem zastoru. Gori
na zastorski prečki se ji je
zdelo varno. In zdaj je opa-
zovala z živim zanimanjem,
kaj se dogaja spodaj pod njo
med davčnimi uradniki.

Gospodična si je drgnila
boleči komolec in se smejala
v pest, ko je videla, kako
skuša njen tovariš s pivnikom
očistiti omadeževane številke;
ošvrknil jo je s strupenim po-
gledom. Gospod Meyer je
obupano strmel pod strop in
tožil o svojih naočnikih. Eden
izmed uradnikov je zavihel
metlo proti nezaželenemu go-
stu; toda to orožje se je po-
kazalo docela nepripravno.

„Z vodo jo bomo pregnali!“
je zavpil izza tretjega pulta
dolgi, mršav uradnik. Na vo-
dovodu je naglo natočil poln
kozarec vode in jo brizgnil
proti opici — pri tem pa je pol
kozarec razlil po gospodični,
ki je začela na ves glas kri-
čati: „Nehajte vendar, za Bo-
ga! Ali mi hočete vso obleko
pokvariti?“

Moža s številkami je raz-
kačilo onesnaženje njegovih
računov, grohot tovarišev in
jalovo prizadevanje, da bi s
pivnikom odpravil madeže;
ves divji se je obrnil k tr-
govcu, ki je tam stal v za-
dregi, zavedajoč se, da je on
kriv te katastrofe, in vihal

ustnice, kar se je videlo kakor
prikrit usmev.

„Kaj se režite? Glejte, da
spravite zverino iz sobe!“

„Te vrste opice so zahrbt-
ne,“ je svaril Meyer. „Mora-
mo biti oprezní.“

„Počakajte, sladkorček ji
bom dala,“ je tedaj vzkliknila
gospodična, in res izbrskata iz
svoje torbice bonbonček. Z iz-
tegnjeno roko ga je ponudila
opici. „Ná, ná!“

Morska mačka je radoved-
no strmela na zapeljivo v sre-
brni papir zaviti predmet. Ne-
nadoma je spustila naočnike,
da so se z žvenketom razbili
na tleh, se spustila na mizo,
iztrgala uradnici bonbon iz
rok, nato pa prav tako naglo
spet splezala nazaj pod strop,
kjer si je ugrabljeni sladkor-
ček temeljito ogledala z vseh
strani. V kepo zviti robec, ki
ga je eden izmed uradnikov
zagnal v žival, opice seveda
ni pogodil in je pal nazaj v
razlito črnilo.

„Druge pomoči ni, kakor
da pokličemo gasilce,“ je tedaj
vzkliknil Meyer, srdito iskaje
po tleh ostanke razbitih na-
očnikov.

„Gasilce, da!“ je zavpil
najmlajši izmed uradnikov in
planil k telefonu. V mestu se
je po bliskovo raznesla vest,
da na davkariji gori. Nekateri
so vedeli celo povedati, da so
uničeni važni akti. Toda na
žalost premnogih se je poka-
zalo, da to ni res.

„ROMAN“ STANE

1 mesec 8 Din, ¼ leta 20 Din, ½ leta 40 Din,
vse leto 80 Din. Na razpolago še vse številke.
Račun poštne hranilnice v Ljubljani št. 15.393.

Na tujem, vse leto:

v Angliji 9 šillingov, Avstriji 14 šillingov, Bel-
giji 14 belg., na Češkoslovaškem 70 kron, v
Egiptu pol funta, Franciji 50 frankov, Holandiji
5 goldinarjev, Italiji 40 lir, Nemčiji 9 mark,
Severni Ameriki 2 dolarja. Povsod drugod na
leto 120 Din, za ½ leta pa 60 Din. Denar (ve-
ljavne jugoslovanske ali tuje bankovce ali ček)
pošljite v lastnem interesu v priporočenem ali
pa v denarnem listu;

Posamezne številke:

V Jugoslaviji po 2 Din. Dobe se v trafikah,
knjižarnah in kolodvorskih prodajalnah. Kjer
„Romana“ nimajo, zahtevajte, naj ga naroče.
Direktna naročila izvršimo šele po prejemu
zneska v bankovcih ali veljavnih znakih.
V Italiji stane posamezna številka 80 stotink.

Naročila

in dopise pošljite na naslov: „Roman“, Ljub-
ljana, Breg 10, poštni predal št. 345. — Roko-
pisov ne vračamo. Za odgovor priložite znam-
ko. — Oglasi po tarifi.

Njegov sum

Napisal W. Reese

Frank in Harold sta sto-
pila iz tramvaja in jela počasi
hoditi po pločniku.

„Ali si že čul, da se je Ar-
tur dal ločiti?“ je vprašal
Frank.

„Ni mogoče!“ se je začudil
Harold. „Krotki Artur!“

„Saj veš, da je zmerom na
potovanju, ker je zastopnik
velike tvornice za steznike.
Nekega dne se je iznenada vr-
nil domov in zalotil svojo že-
no z...“

„Siromak!“ je rekel Ha-
rold. „Veš, da se mi ubogi Ar-
tur smili.“

Ko sta se poslovila, se je
Harold napotil proti svojemu
domu. Hiša je bila sicer na
zunaj preprosta, toda notri je
bilo jako domače — in za vse
to se je moral zahvaliti Hele-
ni. Da, Helena — to je bila
vzor dobre gospodinje!

Harold je prebrskal vse
žepe — lišnega ključa ni bilo.
Pozabil ga je bil vzeti s seboj.
Zdaj bo moral zvoniti in uteg-
ne ženo zmotiti pri jutranjem
spancu. Saj ni mogla niti slu-
titi, da se bo tako ranó vrnil
domov! Kako nerodno! Hele-
na zjutraj zmerom tako trdno
spi!

Ko je Harold prišel vrh
stopnic, je zagledal skozi
špranje zaprtih oknic luč.
Čudno — zakaj sicer tako var-
čna Helena pusti, da luč vso
noč gori? Pa vendar ni bolna?

Pritisnil je na gumb elek-
tričnega zvonca na stanovanj-
skih vratih. Toda nihče se ni
oglasil.

Kaj neki to pomeni? Z no-
gami se je zadela ob nekaj
mehkega, elastičnega — ob
par gumastih vrhnjih čevljev.

Seveda! Zdravniki vedno
nosijo gumaste čevlje. Torej
je Helena vendarle bolna in
je zdravnik pri njej!

Harold je počakal. In zdaj-
ci mu je prišel na misel lo-
čeni prijatelj Artur. Čisto iz-
nenada. Sličnost vnanjih okol-

nosti je bila čudna! Tudi takrat se je Artur čisto nepričakovano vrnil domov v zgodnjih jutranjih urah.

Toda če gre za njegovo Heleno, je sleherna sumnja njega nevredna in nezmisljena. Abotna in groteskna!

Nestrpnost je gledal Harold skozi stekleno okno v vežnih vratih.

In glej: na hodniku sta na stojalu visela moški klobuk in površnik! Neznanec ni imel samo gumastih vrhnjih čevljev, nego tudi klobuk in površnik!

Harold je stisnil ustnice in se vprašal, ali so neki bili Arturjevi dokazi za ločitev zakona enake vrste. Mahoma mu je postalo žal, da ni Francka vprašal o bližnjih okoliščinah njegove afere.

Potlej je vso stvar premislil z detektivskega stališča. Če bi bila Helena bolna in so gumasti čevlji in klobuk in površnik zdravnikovi, bi vendar moral stati spodaj pred hišo njegov avto! Toda kakor da-leč mu je segel pogled, nikjer ni videl nobenega avtomobila. Zdravnik torej ne bo.

Takrat se je domislil, kako natanko ga je Helena izpraševala, kdaj se vrne domov.

„Tak ob sedmih pride tvoj vlak, srček?“

„Da, ob sedmih,“ je bil odgovoril, „in o pol osmih bom že pri tebi!“

„Nu, potlej boš pa lahko doma zajtrkoval. Ali pa tudi drži, da pride vlak šele ob sedmih?“ ga je bila še enkrat vprašala, ko se je spremila do hišnih vrat.

„Točno ob sedmih, srček,“ ji je odgovoril in poljubil svojo ženko najprej na usta potem pa na rožnate uheljčke in naposled še drugič in tretjič na usta.

Sploh ga je Helena vselej, kadar se je odpravljala z doma, skrbno povpraševala, kdaj se vrne. Šele zdaj se je tega domislil.

Ali je tudi Artur takole kakor tujec stal pred vrati

Izredno ugodna prilika!

S 26. številko je sklenil „Roman“ prvo polletje tekočega letnika in obenem 90. številko, odkar obstoji. To priliko hoče „Roman“ porabiti za to, da omogoči svojim novim in dosedanjim naročnikom izredno poceni nabavo vseh dosedanjih števil, v katerih je do zdaj izšlo 9 kompletnih romanov.

Za sedanje naročnike

Naši dosedanjí naročniki, ki so že poravnali naročnino za minulo drugo četletje, dobe vseh 90 števil za 100.— Din namestu za 180.— dinarjev, kolikor bi jih stale, če bi hoteli kupiti vsako številko posebej. Če žele „Roman“ od 1. štev. 1. letnika pa do 8. štev. letošnjega letnika, t. j. do takrat, ko se je začel roman „Srce v okovih“ (skupno 72 števil), pa jih dobe za 82 Din.

Za nove naročnike

Novi naročniki pa dobe vseh 90 števil za 120.— Din, v čemer je že vsota tudi naročnina do konca septembra t. l. To ugodnost pa imajo novi naročniki samo tedaj, če se naroče najkasneje do 31. julija t. l. Denar je treba poslati naprej.

Naše priložnostne zbirke

Za tiste dosedanje in nove naročnike, ki ne žele vsen dosedanjih 90 števil, smo pripravili posebne zbirke, kriminalni številki s kompletnimi romani. Tudi za te zbirke je treba poslati denar naprej. Cene veljajo za dosedanje naročnike, novi naročniki morajo poslati 20 Din več, zato pa bodo imeli s tem plačano tudi naročnino do 30. 9. t. l.

1. zbirka

Nezakonska mati, povest iz današnjih dni; Zlati demon, roman z ameriškega severa; in Konzulova skrivnost, kriminalni roman; vsi trije romani skupaj (26 števil „Romana“, nad 420 velikih strani) stanejo s poštnino vred samo Din 30.—.

2. zbirka

V obsevu teme, povest iz naših krajev; in Tiger, pustolovski roman; oba romana skupaj (21 števil „Romana“, nad 330 velikih str.) s poštnino vred samo Din 25.—.

3. zbirka

Sirota z milijoni in nadaljevanje pod naslovom Brez vesti (44 števil „Romana“, nad 700 str.) s poštnino vred samo Din 50.—.

4. zbirka

Skrivnost votle igle, kriminalni roman, Žena z večno mladostjo, fantastična povest, in Dva meseca med čikaškimi banditi, zapiski francoskega novinarja (29 števil „Romana“, nad 460 velikih strani). Vse troje skupaj s poštnino vred samo Din 35.—.

Posezite po tej ugodni priliki! Pišite po položnico! Naš naslov je:

„Roman“, Ljubljana, Breg št. 10.

lastnega stanovanja kakor on zdajle? Ubogi varani Artur!

Toda on je hotel biti nasproti Heleni tudi pravičen. Gotovo se je bila že naveličala večne samote. Če bi se bil bolj brigal zanjo, potem najbrž ne bi bilo prišlo tako da-leč, kakor je zdaj vse kazalo.

Harold je čakal. Čakal je zelo dolgo.

V tem je ura bila sedem. Zdaj mora neznanec vendar kmalu priti ven. Harold je še zmerom videl na stojalu klobuk in površnik.

Zdajci je luč ugasnila. Prikazala se je Helena in vzela gumaste čevlje. Takoj nato je zagledala svojega moža. In z glasnim vzkrikom se je onesvestila in omahnila. Prestregel jo je v roke in jo nesel v salon ter jo tam položil na divan. Potlej je šel v kuhinjo po vodo in hitro stekel k stopnicam. Neznanec mu ne sme uiti!

Toda nikogar ni bilo. Nič se ni v hiši zganilo.

Naposled se je vrnil v salon.

„Dobro si me prestrašil, srček!“ je rekla Helena, ki se je bila med tem osvestila. „Mislila sem, da si vlomilec. Že o pol petih sem čula, da se nekdo plazi okoli hiše. Pa sem si to najbrž samo domišljala.“

Z obtožujočimi pogledi je Harold še zmerom opazoval stojalo, potlej pa je snel z njega klobuk in površnik. Oba sta bila že precej obnošena in nikakor nista bila videti ne-navadna.

„Tega je zdaj konec — škoda!“ je potožila Helena. „In blufa ne morem več ponoviti.“

„Seveda ne!“ je rekel mirno in odločno.

„Zdaj me boš gotovo preziral, Harold,“ je plaho nadaljevala ženica. „Tako strahopetna sem...“

On pa je molčal in venomer srepo strmel na stojalo.

O Bog — saj sta vendar njegova, klobuk in površnik!

„Kadar greš z doma, me je tako strah pred vlomilci,“ je povzela Helena. „Zato sem vselej, kadar si odšel, postavila pred vrata par gumastih čevljev, na hodniku pa obesila na stojalo tvoj površnik in stari klobuk, da bi morebitni vlomilci mislili, da je hišni gospodar doma...“

Harold je burno objel svojo malo ženico in jo hlastno trikrat poljubil na usta, po enkrat na oba rožnata uheljčka in potlej spet večkrat na usta.

Šele ko oba nista več prišla do sape, jo je spustil.

SRCE V OKOVIH

Roman

Napisal Mirko Brodnik

Ta roman je začel izhajati v 9. številki letošnjega letnika „Romana“. Današnje nadaljevanje je dvaindvajseto. Novi naročniki lahko dobe še vseh prejšnjih enaindvajset nadaljevanj.

Tretji del MLADA MATI

Ni ga hotela poklicati in ga objeti kakor drugekrat. In oči je imela zaprte...

Zdaj jih je odprla, toda njen obraz se mu je zdel še zmeraj tako blede, tako tuj.

„Marko, Marko!“

Komaj slišno je dihnila te besede, in vse njeno srce se je izlilo vanje. Kakor bi se bil otrok takrat zbudil, kakor bi bil otresel ves strah, je skočil k njej na posteljo.

„Mamica, mamica!“

Ko je začutila njegovo drobno telesce med svojimi rokami, se ji je zmislilo pred očmi — toda to pot so bile solze sreče, ki so ji oblile obraz.

„Marko, zakaj si to napravil?“ je šepnila tako tiho, da jo je komaj razumel.

„Marko, zakaj si tako prestrašil mamico?“

Sinček se je stisnil k njej.

„Mamica, saj ne bom nikdar več...“

*

Zvečer je prišel Kregar spet precej pozno domov. Poklical je slugo, da mu je prinesel večerjo. Potem je vprašal po Zori.

Ko se je sluga čez nekaj časa vrnil, mu je povedal, da je bila gospa nekaj bolna in da zdaj spi.

Kregar je bil slabe volje. Čutil je, da se mu žena vse bolj odtuja. Čutil je, da raste v njej nekaj kakor sovraštvo do njega. Lahko si je predstavljal, zakaj.

Toda rekel ni ničesar.

Sedel je za mizo in čital časnike. Dobro uro nato je naročil slugi:

„Povej soferju, naj bo ob sedmih zjutraj pripravljen za daljšo pot. Ko se gospa zbudi, pojdi v mojo delovno sobo. Tam dobiš na pisalni mizi pismo zanjo. Izroči ji ga. Ali si razumel?“

„Da!“

Kregar se je vrnil v svojo sobo. Dolgo je sedel za mizo. Z rokami si je podpiral glavo in razmišljal. Potem je vzel peresnik in napisal tole pismo:

Ko dobiš to pismo, bom že na poti v Dalmacijo. Nujni opravki me silijo, da odpotujem zgodaj zjutraj. Dokler me ne bo nazaj, gospoduj ti v graščini.

Pozdravlja in poljublja Te
Tvoj mož.

Odložil je pero in se zastrmel v pismo. Žalosten nasmeš mu je zletel čez obraz.

Čudne misli so se mu podile po glavi. Misli, ki jih je prej vselej z lahkoto pregnal, zdaj niso hotele več od njega.

Dušilo ga je. Z nervozno kretnjo si je odpel ovratnik in stopil k oknu. Pred njim je ležal v miru grajski vrt.

Naslonil se je na okensko polico in se zamislil vase. Vsa razdvojenost je planila vanj, vsi tisti občutki večne nevarnosti, ki se ji je doslej znal tako spretno izogibati. Uničiti so ga hoteli. Čutil je, da ga Zora sovraži. Zavedel se je tega tisti trenutek, ko je prišel k bolnemu Marku zdravnik. Sprva je mislil, da je to samo trenutno razpoloženje, ki bo prešlo, kakor je prišlo, pa se je motil. Zdaj je to dobro vedel.

Ljubil je svojo ženo, čeprav je vedel, da zanj ne mara. Ljubil jo je kakor ukraden biser, ki ga mora skrivati

pred vsakomer, tudi pred samim seboj, da se ne izda. In zdaj je čutil, kako se mu ta biser izmika.

Nikdar ni bila prav njegova žena. Po poroki ji je moral obljubiti, da bo čakal, dokler se ne poleže njena bol za padlim zaročencem, da bo potrpežljivo čakal, dokler mu sama ne reče:

„Zdaj sem ga pozabila...“

In nikdar mu ni hotela tega reči.

Ljubil jo je, blazno ljubil. Ljubosumno jo je čuval, kakor zaklad, čeprav je to pred njo spretno prikrival z ravnodušnostjo in hladnostjo.

Samo enkrat ga je srce premagalo...

Srce, ki je o njem mislil, da je iz njega napravil stroj, ki dela, kakor on hoče.

Lani je bilo.

Nekoč je zaspala v sobi pri oknu. Takrat je stopil v sobo. Videl je njen obraz, njene ustnice, kakor bi še v sanjah šepetale. Vabile so ga in klicale. In takrat se prvič ni mogel premagati.

Tiho je pristopil, se nežno sklonil nad njo in jo poljubil.

Stresla se je in se zbudila. Sovražen pogled se je zasedil vanj in ga premeril do dna duše. In hladno mu je rekla:

„Kaj si pozabil na besedo, ki si mi jo dal? Kaj si jo pozabil, ali si jo požrl?“

Takrat se je zavedel, da ne pride nikdar trenutek, ki ga je tako čakal...

In divji obup je vstal v njem. Toda premagal se je. Vdusil je v sebi črva, ki mu je stiskal srce. Iskati je začel druge ženske in pri njih pozabljal vse, kar ga je ubijalo. Potoval je, iskal družbe, mrzlično delal. Grabil je denar brez obzirov. Trpel je in zato

je hotel, da bi trpeli še drugi, ne samo on.

In trpeli so! Na nikogar se ni oziral. Kupčeval je in kjer je naletel na ovire, je šel čez nje in ni gledal na žrtve. Uničeval je existenco za existenco. In povsod mu je uspelo. To ga je še bolj dražilo. Ni našel nasprotnika, ki bi se mu postavil v bran in mu poskusil vrniti milo za drago. Nikjer ga ni našel, čeprav ga je iskal in si ga želel. Boja se mu je hotelo, da bi vdušil boj v sebi.

In vendar na njegovem obrazu tega ni nihče videl. Za jeklenimi črtami na licih, za mirnimi ostrimi gubami, za neprodornimi očmi je ostalo vse, kar je skrival v sebi.

Časih je presedel vso noč za mizo v svojem kabinetu. Takrat je skušal trezno misliti in poiskati v sebi rešitev iz duševnega trpljenja. V miru je hotel vse preračunati, vse, Zoro, otroka, sebe, kakor bi računal obresti pri svojih dolžnikih. In spoznal je, preračunal je vse:

Otrok je temu kriv. Otrok stoji med njim in njo. Če tega ne bi bilo... Da, če njega ne bi bilo! Če ne bi bil njen, bi mu bilo lahko. Prav nič ga ne bi grizla vest, kakor ga ni pri nikomer...

Toda bil je njen. Ničesar se mu ni upal napraviti. Samo enkrat ga je zlodej premotil. Takrat, ko je bil otrok bolan. In takrat je moral ta poskus plačati s spoznanjem, da je zanj vse izgubljeno. Kravavo ga je plačal.

V nemi nemoči se je z glavo butnil ob mizo. Kolikrat je hotel seči po revolverju in napraviti vsemu konec. Toda ko je začutil v roki mrzlo cev, ga je izpreletelo. Strah ga je bilo. Bal se je napraviti konec s samim seboj. In potem je vselej položil morilno cev nazaj na mizo. Dušilo ga je, luč ga je slepila in v vročici se mu je zdelo, kakor bi mu iz vsakega kota nekdo klical:

„Strahopetec!“

Planil je pokoncu in hodil po sobi iz kota v kot. In hodil je vso noč...

*

Jutro je že vstajalo, petelin so že peli, ko se je prebuditel iz premišljanja.

Stopil je od okna in sedel za mizo. Pred njim je ležalo pismo, ki ga je napisal na Zoro.

Prebral ga je.

Tako tuje se mu je nena doma zazdelo. Ali ga je pisal on?

Mrzlično je segel po njem in ga raztrgal.

Potem je spet vzel pero v roke in napisal:

Grem v Dalmacijo. Čez štiri najst dni se vrnem.

Ni se mu dalo spati. In vedel je, da ne bi zaspal, tudi če bi hotel.

Pri zaprtosti in hemoroidih, motnjah v želodcu in črevesu, oteklosti jeter in vranice, bolečinah v hrbtu in križu je naravna „Franz Josefova“ grenčica večkrat na dan použita, krasen pripomoček. Zdravniške iskušnje so ugotovile pri trebušnih obolenjih, da deluje „Franz Josefova“ voda sigurno razkrajajoče in vselej milo odvajajoče. „Franz Josefova“ grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Pogledal je na uro. Pol štirih!

Ko so šli zjutraj ljudje k maši, so videli luč v njegovem oknu.

„Kregar je spet pokoncu. Spet premišlja, koga bi uničil...“

Toda Kregar je mislil vse drugo.

„Ali pa se kesa zaradi žrtev, ki jih ima na duši?... Pečejo ga... More ga...“

Niso ga morile. Niti menil se ni zanje. Bile so mu samo sredstvo, da je na njih skušal sebe pozabljeni.

Šel je iz sobe in po dolgi veži v prvo nadstropje. Nehote se mu je usmerila noga proti Zorini sobi. Nekaj ga je prijel, da bi stopil k njej. Bolna je. Teh besed se je spomnil. Zaskrbelo ga je, da ni kaj hudega.

„Bolje je, da grem.“ si je rekel in v bolesti zaškripal z zobmi. „Bolje je...“

Takrat je obstal pred njenimi vrati. Strah mu je prišel v srce in ga prikoval k tlom. Že je hotel seči po ključki, iztegnil je roko, toda omahnila mu je.

„Ne, ne...“

Pobesil je glavo in se obrnil. In zavil je v drugo nadstropje, kjer je imel sobo šofer.

„Vstani!“

Potrkal je trdno na vrata, da je šofer planil pokoncu.

„Obleci se, odpeljeva se še pred solncem.“

Šofer je nejevoljno pogledal proti vratom in zagodrnjal v sebe:

„Tu ne ostanem več. Nobeno noč nimam miru.“

„Kaj še nisi napravljen?“

Kregar je nejevoljno pritiskal na kljuko in stopil na prag.

„Tak obrni se vendar.“

Jezno je pogledal šoferja, da je izgubil ves pogum.

„Tako!“

Nekaj minut nato je avto že vozil po beli cesti.

Osemindevajseto poglavje

ZA DNEVNIKOM

Ko je Zora zjutraj vstala, so ji prinesli obvestilo, ki ga je bil Kregar pustil za njo. Malomarno ga je prečitela in rahel nasmešek ji je preletel obraz. Kar naenkrat se ji je zazdelo, da se podirajo ovire, ki so ji ves čas kljubovale. Kregar ni mogel izbrati pametnejšega časa za odhod, kakor te dni, ko se je pripravljala na odločilni udarec, ki ga naj razkrinka.

Vse dopoldne je premišljala, kako bi prišla do usodnega dnevnika, ki ga je tako dolgo iskala. Vedela je, da je zaklenjen v blagajni, toda kako priti do ključa? Ta misel jo je neprestano mučila in ni se mogla domisliti nobenega izhoda.

Za vsak slučaj je obvestila Vinka, da pride prihodnje dni v Ljubljano in da gre od tam domov. Isto je pisala tudi Veri.

Da bi imela čim manj ljudi, ki bi jo opazovali, je poslala na dopust večino služabnikov, predvsem one, ki so se ji zdeli sumljivi in le preveč vdani Kregarju. Tako so ostali v hiši le trije ljudje.

Takoj je hotela iti na delo. Strežnico je poslala z Markom na izprehod, hlapcu je naročila, naj se odpelje v Ljubljano iskat nekaj reči, bolj ali manj potrebnih, sluga pa je moral nesti njena pisma na pošto. Tako ni bilo več nikogar, ki bi jo mogel opazovati.

Šla je v Kregarjevo delovno sobo in jela oprezno stikati povsod, kjer se ji je zdelo, da bi utegnla kaj najti. Prebrskala je vse odprte predale pisalne mize, toda razen nekaj računov in drugih stvari, ki je niso zanimale, ni našla ničesar. Mali predali pa so bili vsi zaklenjeni in tako je bil ves njen trud zaman.

Prebrskala je omaro za knjige in nekaj polic, a nikjer ni bilo nič. Misel, da se ji naklep ne bo posrečil, jo je grizla. Ni vedela, kaj naj stori. Že je hotela oditi, toda nekaj jo je še neprestano vleklo nazaj k pisalni mizi, kakor bi ji bil skrivnostni glas šepetal, da je tam rešitev uganke. Vsi predali, ki niso bili zaklenjeni, so bili na stežaj odprti, a nikjer nič. Niti sledu po tem ali onem, kar bi jo zanimalo.

Oprla se je z roko ob rob pisalne mize in jela razmišljati. Kaj ji še preostane? Kaj naj še stori? Kako naj nadaljuje začeto delo? Nenadoma se ji je zazdelo, da stoji kakor drobna mravlja pred orjakom. Zdrobiti ga hoče v tla, pa je tako majhna, da ga niti vsega ne obseže z očmi. Pomislila je, kaj vse bi utegnulo biti v Kregarjevem dnevniku, ki ga išče. Koliko si bo lahko z njim pomagala. Prepričana je bila, da je Kregar v njem popisal vse svoje

„Romanove“ nagrade

V 27. številu „Romana“ smo objavili velik razpis nagrad. Vsi naši naročniki, ki pošljejo vseletno naročnino (80 Din), imajo pravico, da si izberejo iz pričujočega seznama popolnoma brezplačno in poštne prosto knjig v vrednosti 30 Din, kdor poravnava polletno naročnino, pa za 15 Din. Če si izberete dražje knjige, plačate samo razliko.

Naročnino pošljite **takoj**, najkasneje pa do 15. avgusta t. l.

Vse podrobnosti in potrebna navodila dobite v 27. številu „Romana“ na str. 410 in 411, ali pa v upravi „Romana“, Ljubljana, Breg 10.

Knjige za vas

I. Romani, povesti i. dr.

1. Arciblašev, Sanin, roman . . .	Din 50.—
2. Kraft, V oklopujaku okoli sveta, roman I. in II. del nam je posel . . .	„ 36.—
3. Murger, La Bohème, roman . . .	„ 36.—
4. Wilde, Slika D. Graya, roman . . .	„ 36.—
5. Dostojevski, Zapiski iz mrtvega doma, roman, I. del . . .	„ 36.—
6. — II. del . . .	„ 30.—
7. Govekar, Svitanje, zgod. roman . . .	„ 35.—
8. Zevacco, Kraljevi vitez, roman . . .	„ 35.—
9. Bourroughs, Tarzan, sin opice, roman, I. del . . .	„ 32.—
10. — II. Tarzan in svet, roman . . .	„ 32.—
11. — III. Tarzanove življ., rom. . .	„ 32.—
12. — IV. Tarzanov sin, roman . . .	„ 32.—
13. — V. Tarz. mladost v džungli . . .	„ 32.—
14. Dostojevski, Idiot, rom. I. del . . .	„ 32.—
15. — II. del . . .	„ 32.—
16. — III. del . . .	„ 32.—
17. — IV. del . . .	„ 32.—
18. Hamsun, Glad, roman . . .	„ 32.—
19. Kmetova, V metožu, roman . . .	„ 32.—
20. Bulwer, Poslednji dnevi Pompejev, roman, I. del . . .	„ 32.—
21. — II. del . . .	„ 26.—
22. Levstik, Višnjeva repatica, roman, I. in II. del . . .	„ 30.—
23. Gaboriau, Zločin v Orčvalu, kriminalni roman . . .	„ 25.—
24. — Akt št. 113, krim. roman . . .	„ 26.—
25. Golar, Bratje in sestre, novele . . .	„ 24.—
26. — Slov. balade in romance . . .	„ 24.—
27. Meško, Listki, novele . . .	„ 20.—
28. Murrik, Na Bledu, roman . . .	„ 16.—
29. Tolstoj, Kreutzerjeva sonata, roman . . .	„ 16.—
30. Goncourt, Renée Maupérin, rom. . .	„ 16.—
31. Larisch, Razkrinkani Habsburžani . . .	„ 15.—
32. Green, Za milijoni, krim. rom. . .	„ 14.—
33. Zeyer, Gompaci in Komurasaki, roman . . .	„ 14.—
34. Albrecht, Ranjena gruda, povest . . .	„ 12.—
35. Azov-Teffi, Humoreske . . .	„ 12.—
36. Waldova, Vera, roman . . .	„ 12.—
37. Garšin, Nadežda Nikolajevna, roman . . .	„ 10.—
38. Mérimée, Verne duše v vicah, povest . . .	„ 10.—
39. Feigel, Domače življ., humoreske . . .	„ 10.—
40. Milčinski, Fridolin Zolna, humoreske, I. del . . .	„ 8.—
41. — II. del . . .	„ 8.—
42. Puškin, Pikova dama, novela . . .	„ 5.—

II. Strokovne in poučne knjige

43. Skalkicky, Kletarstvo . . .	Din 60.—
44. Plečnik, Repetitorji anatomije I.: Skelet . . .	„ 24.—
45. — II.: Mišičje . . .	„ 24.—
46. — III.: Drobje . . .	„ 24.—
47. — IV.: Obtočila . . .	„ 24.—
48. — V.: Živčevje . . .	„ 36.—
49. — VI.: Čutila . . .	„ 24.—
50. Dr. Rus, Slovenska zemlja . . .	„ 24.—
51. Sič, Kmečke hiše na Gorenjskem . . .	„ 90.—

grehe, ki jih ni nikomur odkril. Zakaj bi sicer svoj dnevnik tako skrival? Posebno pred njo, ki se ni nikdar vtikala v njegove trgovske posle.

Pogledala je proti blagajni. Kakor trdnjava je stala tam in v njej se nemara skrivajo Kregarjevi grehi. In ona ne more do njih, ker ji ta trdnjava brani, in ne bo mogla do njih tudi, če si razbije glavo. Trdnjava je neomajna in ni ga, ki bi jo mogel odpreti, ne da bi pustil sledov.

Pobesila je glavo in se s prsti krčevito oklenila roba pisalne mize, da so se ji nohti zasekali v mehki les. Niti zavedla se ni tega. Podzavestno je spustila rob mize in drsela z roko po njem, tedaj pa jo je nekaj iznenada vrglo iz otopečnosti. Začutila je, kako se je nenadoma odprl neznan predaleček ob strani, ki zanj niti vedela ni. Hlastno je segla z roko vanj. Prebrskala ga je. Nekaj papirjev je ležalo tam, z računi popisanih, nekaj dokumentov, za katere ni vedela, kaj pomenijo, in čisto na vrhu...

Moj Bog, kaj je to? Mraz jo je izpreletel. Fotografija, njena fotografija! Slika, ki se je že davno izgubila.

Da, zdaj se je spomnila. To je bila slika, ki jo je imela samo eno in ki jo je dala...

Zavrtelo se ji je. Bala se je, da ji ne razžene glave. To je bila slika, ki jo je dala Branku takrat, ko je odšel nazaj v boj, od koder se ni več vrnil. Pograbila jo je, in jo obrnila. Še zmeraj so bile na drugi strani napisane tiste besede...

„Svojemu dragemu Branku daje to sliko Zora, da bi se vselej, kadar jo vidi, spomnil nje in njene ljubezni.“

Sama ni vedela, kolikrat je te besede prebrala, in vselej ji je nima bol stisnila srce. Vsega so jo spomnile, vse njene sreče in vsega trpljenja. Spomnile so jo lepih ur, ki jih je z njim prebila, preden je odšel, spomnile so

jo trenutkov, ko je z upanjem in strahom v srcu čakala, da se vrne k njej, pa je namestu njega prišel drugi, njen sedanji mož, z vestjo, da je Branko ostal tam gori, kjer jih je ostalo sto in sto. Spomnile so jo težkih ur, ko je čutila dete pod svojim srcem, vseh ran, ki jih ji je zadal Kregar, vseh ur obupa, ko si je želela smrti in jo klicala...

Kakor svetinjo je božala to sliko in jo ljubkovala. Vedela je, da jo je Branko nosil na srcu, zato ji je bila sveta. In ko jo je naposled položila nazaj v predal, se ji je zazdelo, kakor bi bila izgubila nekaj velikega, kar se nikdar več ne vrne. In še enkrat jo je vzela v roke. Morala jo je...

Ko jo je naposled spravila nazaj med papirje, se ji je zazdelo, da čuti med prsti nekaj trdega. Pogledala je in krik presenečenja se ji je izvil iz grla. Na dnu predala je ležal čuden ključ.

„Moj Bog, če ni to ključ blagajne?“

Z drhtečo roko ga je prijela in stopila z njim k blagajni. Potisnila ga je v ključavnico in zavrtela kljuko. Potem je z vso močjo potegnila težka vrata k sebi.

Pot ji je stopil na čelo. Kakor v omotici je ravnala. Zavedla se je šele, ko je blagajna na stežaj zazijala pred njo.

Kup bankovcev je ležal na srednji polici. Ni se zmenila zanje. S trepetajočimi prsti jih je odrinila stran.

Dnevnik! Kje je?

Odpirla je nekaj predalov. Počasi se ji je vrnila hladnokrvnost, ki jo je bila prej zapustila. Pazljivo je položila nazaj na prejšnje mesto vse, kakor je našla.

In potem se ji je zmagošlavno zasvetil obraz. V malem predalu, čisto spodaj je zagledala knjižico z napisom „Moj dnevnik.“

Ozrla se je naokrog. Srce ji je razbijalo, kakor bi imela kladivo v njem. Nikjer ni bilo nikogar. Naglo je vtaknila

drobno knjižico v nedrje in zaklenila blagajno.

Devetindvajseto poglavje

OBRAZ ZA ZAVESO

Naglo, kakor pred skrivnostnim zasledovalcem, je zbežala Zora v svojo sobo in krčevito stiskala v roko Kregarjev dnevnik. Vlomitka je postala, vzela si je nekaj, kar ni bilo njej namenjeno, česar ne bi smela nikdar videti.

Ta misel jo je prevzela v prvem trenutku. Toda počasi jo je izpodrinila druga — misel na pomen drobne knjižice, ki si jo je prilastila. Ta knjižica je postala orožje proti onemu, ki ji je napravil toliko hudega in čigar ime je morala nositi.

Kako bi jo občudovala Vera, kako bi jo občudoval Vinko, če bi jo videl v tem trenutku!

Bežen nasmešek zmagošlavja ji je za trenotek zjasnil lica, ki so trzala v mrzlici pričakovanja. Niti zavedla se ni, da stoji pred vrati svoje sobe. Šele ko je začela v veži korake sluge, ki se je vračal s pošte, je z naglo kretnjo odprla vrata v svojo spalnico in jih za seboj zaklenila. Slugo, ki je potrkal in povedal, da je pismi v redu oddal, je takoj odslovila in se vrgla na posteljo ter potegnila iz nedrja dnevnik.

Odpirla ga je. Že prva stran je zbudila njeno pozornost. In hkrati neznan strah.

Tele besede so bile napisane na prvi strani usodnega dnevnika:

„Vsak človek ima dve duši, dobro in zlo, in vsak kaže pred svetom samo eno, drugo pa skriva v sebi, še pred samim seboj. Zato ni vsak, kdor je pred svetom dober, dober tudi v sebi, in ne vsakdo, kdor je zloben pred svetom, tudi v sebi zloben.“

Kaj naj pomenijo te zagonetne besede? Kako je prišel do njih Kregar, njen mož, ki

ga je poznala samo kot človeka brez duše, človeka, ki mu je denar prva in poslednja misel? Ali so te besede njegove? Ali so iskrene?

Nenadoma se ji je zazdelo, da stoji pred sfingo, ki ji hoče odkriti svojo tajnost. Sfingo, ki je simbol zlobne zagonetnosti, ki pa jo je zatekla v trenutku, ko je pozabila svoje bistvo, svojo zagonetnost in se hoče pred njo razgaliti.

Dnevnik ji je zdrknil v naročje. Nenadoma se ji je zasukalo vprašanje, ki bi ga bila še pred nekaj trenotki odločno zavrgla, vprašanje, ali naj še bere dalje.

Blazne misli so ji blodile po glavi. Kaj jo je tako prevzelo? Česa se tako boji? Rešitev uganke je pred njo, samo pogledati jo mora, a ona se brani in obotavlja. Noče vzeti v roke orožja, ki se ji ponuja, noče ga...

Hlastno je pograbila dnevnik in ga podzavestno odprla nekje v sredini. In čitala je...

...Spet je minula noč, kakor jih je šlo mimo mene že sto in sto. Brez spanja, v boju z mislimi, ki me glodajo. Snoči sem prišel pozno domov, zbit, izmučen od dela. Boj s samim seboj in z drugimi, ki me groze uničiti, me mori. Čutim, da to ne sme tako iti dalje, sicer...

Včeraj me je obiskal on, ki ga preklinjam od dne, ko sem ga prvič videl. On, ki je kriv vsega, kar me zdaj teži. Vseh mojih grehov, kar se jih je zgodilo odtlej, ko sem jel bogateti.

Bogateti... Beseda, ki se mi roga, ki me preganja in mi ne da spati. Kaj mi pomagajo milijoni! Kaj mi pomaga graščina! Kaj, če ljudje trepečejo pred menoj in me kolnejo, boječ se trenutka, ko grem mimogrede čez nje? Kaj mi vse to koristi?

Dve leti sta že, tretje teče in se izteka, kar sem spoznal njo, ki ji pravijo, da je moja žena, mati mojega otroka.

Kakšen porog!

HUMOR

Ne bo držalo

Na tovornem parniku se je moštvo zbralo k skupni molitvi. Prvi častnik jim bere iz svetega pisma, ki pa se je od morske vode nekoliko zlepilo. Takole bere: „In Peter je sedel na kamen...“ obrne list, „in odletel.“

Častniku se to zdi malo neverjetno, pa obrne list nazaj.

„In Peter je sedel na kamen... in odletel.“

Še enkrat jezno obrne list nazaj: „In Peter je sedel na kamen in... naj me hudič vzame... odletel.“

V parterju je dražje!

Škoti so veliki skopuhi, saj veste, zato se redko zgodi, da gre kdo v gledališče. Če pa že gre, vzame tudi svoje otroke s seboj — naj imajo tudi oni kaj od tega, če že mora drago plačati to zabavo.

Tako je zadnjič šel mister Cheep s svojim najmlajšim gledat neko ljudsko igro. V tretjem dejanju se pri posebno napetem prizoru nagne mladi Freddy daleč čez naslonilo. Ves razburjen ga prime oče za ovrtnik:

„Za Boga, Freddy, da mi ne padeš v parter! Spodaj je dva šilinga dražje!“

Moderen berač

„Gospa, ali mi ne bi mogli že danes dati miloščino tudi za drugi teden?“

„Zakaj pa?“

„Ker drugi teden odpotujem!“



Težko bo!

„Dovolite, prosim — morate glavo malo dvigniti. Drugače vas ne morem obrniti.“

„E — hk — pa mi — hk — ostržite — hk — lasel!“

Dober odgovor

Knez Metternich je bil molčeč človek in ni ničesar bolj sovražil kakor gobezdavost. Na dunajskem kongresu je sedel zraven njega neki diplomat, zelo živahen človek, ki je med svojimi dolгими govori neprestano mahal in gestikuliral z rokami. Naposled je bilo Metternichu že vsega dovolj in mu je suho rekel: „Vaše roke me dolgočasijo.“

„Oprostite, Visokost,“ se je vljudno opravičil diplomat. „Tukaj je vse tako na tesnem, da res ne vem, kam bi jih položil.“

„Na usta!“ je lakonično odgovoril Metternich.



Zato!

„Moj ded ne razume šal.“

„Ali je tako siten?“

„Ne, ampak gluh!“

Na debelo

Slavna tragedka Sara Bernhardt je gostovala v Kaliforniji. Ker je morala seveda sama skrbeti za časopisno reklamo, si je izbrala spretnega žurnalista Sama Davisa, urednika lista „Carson Appeal“, da je pisal o njej v svojem listu in v „Examinerju“, ki izhaja v San Franciscu. Igralka je bila z njim tako zadovoljna, da na vsej turneji ni hotela nobenemu drugemu poročevalcu dati intervjuja: reklamo in poročila za vse ameriške liste je prepuščala Davisu.

Turneja se je bližala koncu in napočil je dan, ko se je Sara morala vrniti v Newyork. Lokomotiva je že zapiskala, tedaj pa je igralka stopila k Davisu, ga objela in poljubila na obe lici in še na usta in rekla:

„Na levo lice za „Carson Appeal“, na desno za „Examiner“, na usta pa za vas, prijatelj!“

„Madam,“ je tedaj ganjen odgovoril Davis, „razen teh dveh listov zastopam tudi še časopisno agenturo „Associated Press“, ki ima 380 listov.“



Prijazni zdravnik

„Nu, katero bolezen bi radi imeli?“

On ni bil

„No, Janez, kako si prišel snoči iz gostilne domov?“

„Prišel sem že, samo, ko sem šel doma po stopnicah, mi je nekdo stopil na roko. Ta je moral biti pošteno pijan.“

Kadar so gostje v hiši

Gospod Koren je obiskal svoje sorodnike. Bil je že zelo lačen. Ko pa je videl, da je že dve popoldne, je vprašal domačega sinčka, kdaj navadno kosijo.

„Navadno ob eni,“ mu je odvrnil nadebudni dečko. „Kadar je kdo na obisku, pa počakamo, da gre.“

*

Žid pride k zobozdravniku.

„Gospod doktor, v listih ste oglašili, da izdirate zobe brez bolečin, in zdaj mi računate štirideset dinarjev. To boli.“



Ujemata se

„Gospod stražnik, ta človek me zalezuje. Zdi se mi, da je pijan.“

„Tudi meni se zdi!“

Ker ni nič notri

Pepček je ob pogledu na godovna darila pozabil na zajtrk. Potem toži mami, da ga boli želodec.

„Vidiš, to je samo zato, ker ni nič notri,“ ga pouči mama.

Drugi dan stoka dekla, da jo boli glava. Pepček takoj ve, zakaj.

„Seveda, ker ni nič notri.“



Urejuje Boris Rihteršič

Filmska zvezda Elissa Landi — vnukinja cesarice Elizabete

Bi sem povabljen na čaj pri znanem pianistu Schwaibu in nisem niti slutil, kakšna presenečenja me tam čakajo. Schwaib stanuje v londonskem okraju Hampstead, v hiši grofa Zannardi-Landi.

Razen prijatelja in mene sta prišla na čaj tudi grof Landi in njegova žena. Med pogovorom me je grofica iznenadila, da je znana roxova, filmska zvezda Elissa Landi njena hči.

Elissa Landi je pri filmu hitro prisla na površje. Začela je svojo kariero kot pisateljica. Napisala je dva angleška romana, potem pa je postala igralka in nastopila v nekaj angleških filmih, kjer pa ni dosegla velikega uspeha. Nato je dobila v New Yorku angazman v gledališču in tu je kmalu zaslovela, rotem jo je angažiral rox in zdaj je med prvimi v Hollywoodu; o njej trdijo, da je igralka, ki govori najlepše angleški.

„Listi, ki jim je v krvi, znajo vse,“ je rekla grofica in se pomenljivo nasmehnila.

Nisem je razumel, toda ko je Schwaib videl moje začudenje, mi je pojasnil:

„Seveda, vi ne veste, da je grofica Landi hči cesarice Elizabete!“ Mislil sem, da je to šala, toda grof Zannardi je že odhitel v knjižnico, hoteč mi najbrž prinesiti dokaze za to trditev.

Za grofove odsotnosti sem z zanimanjem opazoval grofičin obraz. Ni se mi zdel kaj nenavadnega, toda njegove črte res spominjajo na obraz cesarice Elizabete. Se bolj pa sem se začudil, ko sem videl njene sinu Antona, ki je takrat stopil s sobo: prav takšen je bil kakor Franc Jožef v mladih letih.

Medtem se je grof vrnil. Položil je na mizo veliko debelo knjigo z zlato cesarsko krono na naslovni strani. Naslov knjige je bil „The Secret of an Empress“ (Tajnost cesarice).

Začuden sem gledal to knjigo, potem pa je grofica izpregovorila:

„Da, jaz sem hči cesarice Elizabete. V tej knjigi sem o tem pisala in to dokazala. In po meni je moja hči Elissa njena vnukinja.“

O mojem rojstvu mi je znano samo toliko, kolikor so mi bili povedali. Po tem pripovedovanju vem, da sem se rodila v Normandiji. V tistih časih so ljudje zvedeli o cesarici Elizabeti le to, da se ji je na nekem izprehodu pripetila nesreča in

da leži bolna v Franciji. Rodila sem se v graščini Petites-Dalles, kjer je cesarica stanovala pod imenom „grofica Honenombo“. Tu jo je obiskal tudi Franc Jožef. Kaj sta na tem sestanku govorila, je ostala tajnost. Kasneje sem prišla na Dunaj in tam so me vzgojili.

Življenje na dvoru je teklo strogo po etiketi iz 16. stoletja. Cesarica niti svojih otrok ni mogla videti, kadar je hotela. Če jih je hotela obiskati pri učenju, je morala 24 ur prej prijaviti svoj obisk in takrat so se morali učitelji in otroci obleči v svečane obleke. Učitelji so nas izprašali, a obisk se je navadno končal s tem, da je cesarica rekla, da je z učenjem zadovoljna. Tako je predpisoval ceremonijal...

Kako je to vplivalo na mojo mladost, si lahko mislite. Cesarica Elizabeta je dosti trpela. Ker se je razočarala v svojem četrtem otroku Valeriji, je sklenila, da bo vzgojila enega svojih otrok — in to sem bila jaz — tako, kakor se bo njej prav zdelo, in da si ne bo dala diktirati dvorskih predpisov. Zato me je poslala z dvora.

In zakaj me cesar Franc Jožef ni priznal za svojo hčer? Ker se je moral držati tradicij cesarske rodbine. V mladosti je namestu njega vladala njegova mati, nadvojvodinja Sofija, a pozneje so poskrbeli njegovi svetovalci, da ni bil nikdar samostojen...

Grofica je umolknila. Tako sem bil začuden, da v prvem trenutku sploh nisem prišel do besede.

Saj skoraj nisem mogel verjeti! Zdelo se mi je, da govorim z žensko, ki ne more ločiti domišljije od resnice. Tedaj pa sem pogledal fotografijo Elisse Landi in maloma sem videl, da je vse res. Spoznal sem jo po značilnih habsburških ustnicah.

Grofica je vedela, zakaj se čudim. Da prekine molk, mi je povedala nekaj o filmih, ki jih je njena hči že igrala. O tem pa drugič kaj.



HEINRICH GEORGE V FILMU „OKOVI“

Elitni Kino Matica

Telefon 2124

„Zemlja solnce“

filmska opereta z Richardom Tauberjem

„Nevilte nad Montblancem“

planinski film z igralko Leni Riefenstahl in slovitim turistom Seppom Ristom

„Anny dela vse“

filmska komedija z Anny Ondro

Filmske skušnje v Hollywoodu — toda Lubitsch dela drugače

Glavni pogoj uspeha vsakega filma so skušnje, prav tako kakor pri gledališču.

In kako se te skušnje vrše? Navadno skličejo glavne igralkice štiri ali tri dni pred začetkom snemanja k prvi skušnji, kjer samo berejo tekste. Stari režiserji storijo to že dosti prej, mlajši pa imajo lepo navado, da z igralci preberejo tekst še le tik pred začetkom filmanja. Pravijo, da dobi tako igra večjo živahnost.

Za vse režiserje je ta prva skušnja svečan dogodek. Glavni igralci dobe obvestilo, naj tega in tega dne ob tej in tej uri pridejo v atelje. Branje vlog traja ves dan, časih celo delj. Režiser najprej preleti rokopis in pove svoje mnenje o različnih značajih vlog. Igralci se potem z njim posvetujejo, mu povedo kaj novega, ali izpodbijejo njegovo mnenje in potem je take skušnje konec. Nekaj dni nato začno film delati.

To je običajni sistem. V Hollywoodu pa živi režiser, ki se tega sistema ne drži. To je Ernst Lubitsch. On takih skušenj ne pozna. Rokopis da vsakemu igralcu posebej in s tem doseže, da ga vsakdo temeljito prestudira in se tako kar najbolj vživi v svojo vlogo. Šele ko so igralci to storili, jih Lubitsch pokliče v ateljeje.

Da je ta način dober, ste se lahko prepričali pri njegovih filmih, najbolj pa v „Ljubavni paradi“, ki je bil eden najboljših filmov pretekle sezone.

Paul Morgan,

znani nemški karakterni komik, se je menda popolnoma udomačil v Hollywoodu. Doslej je igral v dveh filmih, „Okovih“ in „Mestu čudežev“. Za ta film je tudi sam napisal scenario. Pred kratkim je podpisal pogodbo z Metro-Goldwynom. Najprej bo igral kot partner Bustra Keatona v filmu „Deviški Casanova“.

John Gilbert

je v svojem najnovejšem filmu „Chéri-Bibi“ uspel. Ta film je dokazal, da so vse vesti, da Gilbertov glas ne bi bil za zvočni film, neosnovane.

Dom v družini

Kako očistiš usnje

Najprej ga opereš s čisto gobo in čisto vodo, ki ji dodaš žlico vinskega ali sadnega kisa. Goba pa ne sme biti premokra, ker drugače voda preveč prodre v usnje. Ko je usnje suho, pripravi v skodelico zmes jajčnega beljaka in lanenega olja; to mešanico nanašaš s čopičem enakomerno na usnje. Naposled ga odrgneš z mehko platneno krpo, da dobi moten sijaj. Usnje, ki z njim tako ravnaš, se izobno ohrani.

Lak zlasti za kravje usnje ni priporočljiv, ker bi postalo krhko.

Fino barvasto usnje osvežiš, če ga odrgneš s krpo, ki si jo pomčila v mleko, nato pa zgladiš z volneno krpico.

Bleščeče usnje opereš z nepremokro gobo, nikakor pa ga ne smeš voščiti. Nato odrgneš s suho volneno krpico. Da ostane voljno, ga od časa do časa odrgneš z nekaj kapljicami olivnega olja.

Plesen na usnju odpraviš, če ga opereš z lesnim kisom.

Nekaj dobrih receptov

Špargljevo juha

Odpadkov, ki ti ostanejo pri luščenju špargljev, ne vrzi proč, ker lahko napraviš z njimi dobro špargljevo juho na tale način:

Lupine in druge odpadke zalij z vodo in pol ure kuhaj. Potem jih pasiraj skozi sito, dodaj tako dobljeni kaši nekaj moke, košček surovega masla in eno jajce. To juho lahko ješ vročo ali mrzlo.

Jagodna marmelada

Zelo zrele, čiste jagode pasiraj skozi sito. Potem dodaj na 1 kilo gošče četrt kile sladkorja in tako dolgo kuhaj, da bo marmelada gosto tekla z žlice.

Kakaov kolač

Vzemi 15 dek sladkorja, 3 deke kakava, 20 dek moke, 1 jajce, 5 dek surovega masla, pol zavojčka dr. Oetkerjevega pecilnega praška, 3 deke lešnikov in $\frac{1}{2}$ litra mleka. Maslo, sladkor, jajce, kakao, moko, mleko in debelo razrezane lešnike dobro zmešaj in dodaj potem pecilni prašek in sneg enega beljaka. Vse skupaj mora precej tenko teči. Zlij v omaščen in z moko potresen pekač ter peči na ne prevročem ognju. Pečeni kolač lahko po sredi prerežeš in namažeš debelo z marmelado. Preden ga daš na mizo, ga potresi s sladkorjem.

Vanilijevo pecivo

Potrebščine: 20 dkg presnega masla, masti ali margarine, 15 dkg sladkorja, $\frac{1}{4}$ l mleka, 1 zavojček Dr. Oetkerjevega vanilino-vega sladkorja, 5 dkg mandljev, 1 jajce, 50 dkg moke, 1 zavojček Dr. Oetkerjevega pecilnega praška, malo soli.

Priprava: Namesi presno maslo in moko, pomešano s pecilnim praškom, v testo. Rumenjak, 10 dkg sladkorja, vanilinov sladkor ter mleko premešaj in napravi iz te zmesi in onega testa maso, ki se da lahko razvaljati; po potrebi moreš dodati še tudi malo moke. Razvaljano testo razreži v pravokotne komadiče, pomaži te z beljakom, jih potrosi s podolgovato razrezanimi mandlji, ki jim je bilo dodanih 5 dkg sladkorja, ter jih speci v srednji vročini. Hraniti jih je treba v pločevinastih dozah.

Uporabni nasveti

Madeže od močne kave odpraviš iz obleke z jako slano vodo. Iz volnenga in polvolnenga blaga pa jih spraviš s tem, da jih večkrat orosiš z raztopino 1 dela glicerina, 1 dela salmijakovega in 8 delov vode. Ko so izginili, položiš na blago kos platna in likaš tako dolgo, da se posuši. — Madeže od kakava na volnenum blagu očistiš z zmesjo 1 dela glicerina in 1 dela beljaka. — Madeže od čokolade odpraviš iz perila, če jih takoj zmočiš in izpereš v milnici. Tudi citronov sok jih vzame. Če si jih dobila na svilnato obleko, jih zmočiš s spiri-
tom, nato posušiš in šele potem opereš v topli vodi. Občutljiva blaga orosiš z zmesjo rumenjaka in glicerina in jih pustiš, da se posuše. Potem jih opereš v topli vodi. Madeže od mlečne čokolade odpraviš z bencinom.

Hišni vogali bodo varni pred psi, če vogale potreseš z zveplnim cvetom ali pa zmetim poprom.

Zlati okvirji se bodo spet svetili, če jih odrgneš z zmesjo jajčnega beljaka in soli. Potem jih krepko otres z usnjem ali pa mehko krpo.

Če nimaš leda, pa bi rada pijačo naglo ohladila, napravi takole: natoči pijačo v steklenico ali glaziran glinast lonec, ovij ga v vlažno ruto in postavi na okno, po možnosti na prepih. Voda jame hitro izhlapevati, zaradi česar se pijača znatno ohladi. Poskusi! Tako delajo zlasti v tropičnih krajih.



Blagovna znamka

„Svetla glava“

se je obnesla. — Med tisoč znamk, ki se priglašajo vsako leto, pač ni nobena postala znana kakor ta. Radi pozornosti, ki jo vzbuja slika, in radi globokega svojega pomena je postal znak nepozaben. „Znamka Oetker“ jamči za najboljšo kvaliteto po najnižjih cenah in radi tega načela so

Dr. Oetker-jev pecilni prašek
Dr. Oetker-jev vanilinov prašek
Dr. Oetker-jev prašek za pudinge itd. tako močno razširjeni.

Letno se proda mnogo milijonov zavojčkov, ki pomagajo „prosvetljenim“ gospodinjam postaviti v kratkem času na mizo tečne jedi. Marsikatera ura se je prihranila, mnoge nevolje radi slabega kipečja močnikov je izostalo.

Otroci se veselijo, če speče mati Oetker-jev šartelj, in v otroški sobi ni ničesar boljega, nego le Oetker-jev puding s svežim ali vkuhanim sadjem ali s sadnim sokom.

Pri nakupu pozor na to, da se dobe pristni Dr. Oetker-jevi izdelki, ker se čisto ponujajo manj vredni posnetki.

Dr. Oetker-jev vanilinov sladkor je najboljša začimba

za mlečne in močnate jedi,
pudinge in sponježno smetano,
kakao in čaj,
šartlje, torte in peciva,
lajčni konjak.

Zavojček odgovarja dvema ali trem strokom dobre vanilije.

Ako se pomeša $\frac{1}{2}$ zavojčka Dr. Oetker-jevega izbranega vanilino-vega sladkorja z 1 kg finega sladkorja in se dasta 1 do 2 lažni žlici te mešanice v skodelico čaja, tedaj se dobi aromatična, okusna pijača.

Dr. Oetker-jevi recepti za kuhinjo in hišo

prinašajo izbirno izvrstnih predpisov za pravo enostavnih, boljih, finih in razfinjših močnatih jedi, šartljev, peciva, torti, t. d.

Za vsako obitelj so največje važnosti, ker najdejo po njih sestavljena jedila radi svoje enostavne priprave, svojega odličnega okusa in svoje lahke prebavljivosti povsod in vedno pohvalo gospodinj — tudi onih, ki stavijo večje zahteve — in ker je, kakor je pokazala izkušnja, vsako ponesrečenje tudi pri začetnicah izključeno.

Oetker-jevo knjigo dobite zastoj pri vašem trgovcu; ako ne, pišite naravnost na tovarno

DR. OETKER, MARIBOR.



Filmski statisti

Režiser: „Več razburjenja, vam rečem — več razburjenja!“

Statist: „Ne — za teh piškavil sedem mark petdeset vam ne morem dobavljati čuvstev na funte!“

Kupon 30 film

FILMSKA VPRAŠANJA

1. Kdo je režiral film „Okovi“?
2. Katera igralka igra glavno vlogo v filmu „Salon za lepoto“?
3. Koliko bratov ima Ramon Novarro?
4. Kako se imenuje novi film Norme Shearer?
5. Kdo režira film „Noč pred Portsaidom“?

Rešitve teh vprašanj sprejemamo šest dni po izidu lista. Za nagrade razpisujemo

20 VELIKIH FILMSKIH FOTOGRAFIJ.

ki jih razdelimo med deset reševalcev.

Rešitve vprašanj iz 28. številke so: 1. Na Württembergem. 2. Pri Paramountu. 3. Z režiserjem Starkom. 4. Anny Ondrákova. 5. Režiser Van Dyke.

Nagrade je žreb določil takole: 5 slik: Žibert Vlado, Ljubljana;



4 slike: Drobnič Mija, Maribor;
3 slike: Grandovšek Joža, Cerkov:

2 slike: Zupanek Maja, Rogačev;
po eno sliko: Sedeu Anton, Zagreb; Jože Malej, Ljubljana; Okorn Jože, Ljubljana; Sablatnik Lojzka, Jesenice; Skrajner Lija, Selca; Zorič Lyda, Ljubljana.

Aleksander Kozič

koncesionirano elektrotehnično podjetje

Ljubljana

Cesta v Rožno dolino 44

Tel. 30-41

se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela. — Izvršitev strokovnjaška. — Cene zmerne.

Foto aparate in potrebščine

dobite v največji izbiri v

Drogeriji „Adrija“

Mr. Ph. S. Borčič

Ljubljana, Šelenburgova ulica 1

Telefon št. 34-01

Zahtevajte cenik!

Za

Vaše perilo



le

terpentinovo



Zlatorog